Ч. 282. Второк 16 (29) грудня 1903. Рік XIII.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цїлий рік К 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . . „ —·40
Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою:
на цїлий рік К 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . . „ —·90
Поодиноке число 6 с.

Вісти полїтичні.

(Парляментарна ситуация в Австриї і на Угорщині. — Чи ультіматум на далекім всходї? — З Сербії і Болгарий).

По сьвятах, коли Делеґациї зберуть ся знову, має бути, як доносять віденьскі ґазети, зроблена знову проба, чи не далось би остаточно в якийсь спосіб зробити конець тому парляментарному розладови, який доси панує. Гадку тоту піддала під сам конець сесиї Ради державної перед сьвятами ческа консервативна більша посілість. Тота впливова ґрупа послів до Ради державної предкладає, щоби зпосеред ческого сойму вибрати постійну комісию угодову, котра би цілий ряд німецко-ческих справ угодових взяла під нараду і старала ся їх залагодити. Взірцем до того була моравска комисия угодова. Першим наслідком вибору такої комісиї мусїло би то бути, що Молодочехи мусїли би залишити обструкцию. Отже що до того, то ходять дві чутки: після одної мали Молодочехи відразу тому спротивити ся, після другої мали они заявити, що се такий проект, о котрім далось би поговорити, але треба, щоби правительство до того не мішало ся; то мусїли би розпочати самі партиї без участи мінїстерства. З німецкої сторони не вірять в то, щоби акция угодова удала ся, хоч би почин до неї вийшов і від ческого сойму, а то вже длятого самого, що й Німцї в ческім соймі взялись до обструкциї, отже мусїли би змінити свою тактику а відтак і длятого, що Чехи домагають ся конче внутрішного ческого язика урядового, а ся справа не належить до компетенциї сойму.

Нині збирає ся на засїдане угорска палата послів і мабуть ще нині або завтра ухвалить закон о рекрутах. Угорска обструкция прислужила ся до того, що теперішний парлямент, заким закінчить свою сесию, полишить по собі поправлений реґулямін. Зачувати, що в новім реґуляміні буде постанова, після котрої деякі конечности державні як буджет і закон о рекрутах будуть мусїли до якогось наперед означеного речинця ухвалені. Чи той речинець буде означений на тиждень чи на місяць наперед, се не має нічого до річи. Отсе єсть тота реформа, до якої довели мадярскі обструкционісти.

Послїдні вісти з далекого всходу звучать дуже грізно; коли повірити анґлїйским ґазетам, то Японія мала навіть вислати вже ультіматум до Росиї. До „Daily Mail“ доносять імено з Кобе під датою 25 с. м., що японьске правительство в послїдній нотї висланій до Росиї поклало речинець чотирнайцяти днів до відповіди і длятого дожидають дня 7 січня з обавою. З другої же сторони доносять з Токіо, що все-таки не щезла можність нових переговорів. Японьске правительство передало свому послови в Петербурзї Курінови відповідь на російскі предложеня, уложену в дружнім тонї і се дає ще надію, що переговори заведуть ся на ново.

Про загальний настрій в Японії доносять з Токіо під датою 26 с. м.: На пирі орієнтального товариства заявив давний мінїстер для справ заграничних Като, котрий був предсїдателем зборів, що правительство не звірило ся народови в справі положеня, але коли би цїсар виповів війну, то цїлий нарід однодушно стане при нїм. Бувший президент мінїстрів Окуда притакнув Катови і додав, що тепер треба би народови дати пізнати, яке єсть загальне положене. То не лиш лицарскість, але й обава о своє власне єствоване змушують Японію боронити ненарушимости хіньскої держави. Оба бесїдники додали, що уважають положене за дуже критичне.

Перед француским консулятом в Білграді відбула ся вчера демонстрация з тої причини, що француский посол не виїхав з Білграду, як зробили другі єго товариші. Сьпівано „Марсиляянку“ і сербскі пісні. Демонстрация відбула ся зовсїм спокійно. З посольства не показав

---

5)

Диаманти і перли.

(Природописно-культурна розвідка. — Написав К. Вербин).

II.

Копальнї диямантів і спосіб їх добуваня. — Шлїфоване диямантів і істория сеї штуки. — Оцїнка вартости диямантів і торговля ними.

(Дальше).

Вже стародавні Єгиптияни уміли обробляти дорогоцінні камені, але они знали ся лиш на штуці різаня і вирізування, отже роблення камінців уживаних до сиґнетів (перстенів до печатаня), амулетів, скарабеїв і камеїв. За римских часів знана вже була штука полірования диямантових кришталів, а в 1373 році був в Нірнберзї навіть цех полірників. Але штуку шлїфованя винайшов аж Ван Беркем в Бріґґе, котрий перший придумав був робити на диямантї правильні штучні стінки або фацети, котрі надають диямантові повної сили ломаня сьвітла і роблять з него через то справдешний ювель. Ван Беркем переніс ся опісля до Антверпії, де вже від давна була знана штука різаня рубінів, і тут оснував цех шлїфарів. Ван Беркем вславив ся тим, що ошлїфував для Короля Сьмілого згадані вже повисше диямианти „Сансі“ і „Фльорентинець“. Підчас непокоїв в 16 столїтю вивандрувало богато шлїфарів до Амстердаму і тут від тої пори аж до теперішних часів були найславнїйші шлїфарні. Тепер шлїфують в Антверпії по найбільшій части лиш великі диаманти, а в Амстердамі поменші, котрі вимагають далеко більшої штуки. Але й в Антверпії уміють дуже зручно обробляти малі камінці. На виставі диямантів в 1894 р. в тім місті, був виставлений так малесенький диямант, що важив лиш $^{1}/_{128}$ карата, а мимо того мав аж 158 фацет, так малесеньких, що їх можна було розпізнати лиш через побільшаюче скло.

Ученики Беркема занесли були штуку шлїфованя дорогоцінних каменів до Венеції, а одним із найславнїйших шлїфарів був тут Гортензіо Борджо, котрий через 8 лїт, від 1640 до 1658 шлїфував для шаха Єгана Когінур і стратив на нїм весь свій маєток, бо мусїв заплатити за то, що Когіиур через шлїфоване стратив на вазї. Коли єму віддали диямант до роботи, важив він 672 каратів, а по вишлїфованю фацет мав лиш 279 каратів, отже став більше як о половину менший.

До шлїфованя диямантів, а також і иньших дуже твердих дорогоцінних каменів як рубін і сафір уживає ся диямантового порошку; прочі дорогоцінні камені шлїфує ся т. зв. шмірґлем, порошком з найтвердшого по диямантї каменя, званого корундом. Диямантовий порошок роблять з маленьких не здалих вже до нічого диямантів або маленьких відпадків з диямантів, котрі товчуть в сталевих моздїрях доти, аж з них зробить ся так мілкий порошок як мука. Порошок той єсть дуже дорогий і платить ся за ґрам по 5—6 К, давнїйше платив ся навіть по 18 К.

Шмірґель потрібний не лиш до шлїфованя дорогоцінних каменів, але й до многих иньших робіт, до полірованя і чищеня металїв, і єго виробляють окремі фабрики. Правдивий шмірґель роблять з корунда і з сафірів, не здалих до шлїфованя і лиш той уживають до шлїфованя дорогоцінних каменів; иньший шмірґель єсть звичайно мішаниною всїляких иньших твердих мінералів, іменно же топазів і ґранатів. Шмірґель приходить в торговли у всїляких сортах, від найгрубшого порошку подібного до піску, аж до наймілчого як мука. До деяких робіт наліплюють шмірґель на грубий папір і продають єго під назвою шмірґлевого паперу, котрого уживають иногді до чищеня ножів і т. п. Дуже тоненький шмірґель роблять в той спосіб, що потовчений материял мішають з водою. Грубе зерно опаде зараз на дно а тоненьке плаває у воді; воду зараз зливають, а по якімсь часї, коли она підстоїть ся, зливають єї і вибирають намул, що осяде на сподї, та сушать. Грубий шмірґель служить до шлїфованя, а дуже мілкий, кілька разів шлямований уживає ся до полірованя, єго мішають з водою або оливою і розмащують на кружела від шлїфованя.

Кружела від шлїфованя суть то круглі металеві плити, котрі дуже борзо обертають ся довкола своєї оси. Для твердших каменів роблять їх з литого зелїза або міди, для мякших з цини або олова. Иногдї роблять кружела із шмірґлю в той спосіб, що мішають єго з т. зв.

ся ніхто, щоби подякувати. Поліция, як доносять телеґрами, не була в силі (а може не хотіла?) перешкодити демонстрациї мимо просьби француского консуля.

З Софії доносять, що міністерство війни наказало перед часом покликане рекрутів, котрі мають ставити ся аж до 26 січня. Тих рекрутів покликують внаслїдок підвисшеного стану армії в часі мира і переводженя нових формаций. Міністерство хоче, щоби армія до весни була вже зовсїм зреорґанізована на новий лад.

Новинки.

Львів дня 28-го грудня 1903.

— **Відзначеня.** Є. В Цїсар надав віцесекретареви міністерияльному в міністерстві просьвіти д-рови Юр. Мадейскому хрест кавалерский Франц Иосифа, концепістови міністерияльному в міністерстві торговлї д-рови Юл. Твардовскому золотий хрест заслуги з короною, а радникови будівництва в міністерстві зелїзниць бар. Стан. Шпигоцкому титул і характер старшого радника будівництва.

— **Іменованя.** Є. В. Цїсар іменував приватного доцента львівскої політехніки Вікт. Синевского надзвичайним професором хемічної технольоґії на згаданій політехнїці.

— **В справі предкладаня фасий** до податку рентового і особисто доходового звертає ц. к. крайова дирекция скарбу увагу на слїдуючі постанови: До оплачуваня податку рентового обовязані всї особи фізичні і правні, котрі побирають дохід означений близше в § 124 дня 25 жовтня 1895. Особи, котрих цїлий дохід (з всїх жерел) не виносить річно висше як 1.200 корон, обовязані до предкладаня фасий в цїли вимірюваня податку рентового тілько в тім случаю, коли завізвані до того окремо податковою властию. Особи, котрих цїлий дохід (з всїх жерел) виносить більше як 1.200 корон річно, обовязані до предложеня фасиї уже в наслїдок сего оповіщеня без огляду на висоту доходу підлягаючого податкови рентовому, як також без огляду на те, чи їх до предложеня фасиї власть податкова завізвала чи нї. По мисли § 139 закона, увільнені суть однак від обовязку предложеня фасиї до податку рентового, о скілько не суть до того податковою властию спеціяльно візвані, ті особи, котрі: а) оплачували вже податок рентовий в попереднім податковім роцї, б) не змінили і в тім часї свого місця замешканя, в) не узискали помноженя своїх доходів. До оплачуваня податку особисто-доходового обовязані всї ті особи фізичні означені в § 153 закона, котрих дохід підлягаючий тому податкови переносить річно 1.200 корон. Особи, котрих дохід не виносить над 2.000 корон річно, обовязані суть до предложеня фасиї в цїли вимірюваня податку особисто-доходового, тілько в такім разї, коли би їх до того окремо завізвала власть податкова або предсїдатель комісиї оціночної. Особи, котрих дохід виносить висше як 2.000 корон річно, мають предложити згадану фасию без огляду на те, чи їх до того візвано чи нї. Так фасиї в цїли вимірюваня податку рентового як і до вимірюваня податку особисто-доходового предкладати можна або письменно на приписаних до того друках або також подавати устно до протоколу у властивих властий податкових. Подрібні друки будуть видані сторонам інтересованим безплатно через власти податкові І-ої інстанциї. Послїдний речинець до предкладаня фасий визначений до дня 31-го січня 1904 р.

— **Анкета в справі „Учителя“.** Дня 21-го падолиста с. р. відбула ся нарада в справі дальшого редаґованя „Учителя“, видаваного руским товариством педаґоґічним. В нарадї взяло участь 14 членів товариства. Про хід дискусиї подає ширші замітки в послїднім числї „Учитель“. Референтом на анкетї був о. крилошанин Чапельский, а голос забирали ред. Кахникевич, др. Коцюба, проф. Грушкевич, проф. Шухевич, о. Крипякевич і ин. Бесїдники признавали однодушно, що „Учитель“ задля байдужности зі сторони нашої суспільности не міг як слїд відповісти свому призначеню, бо майже зовсїм не находив моральної піддержки від наших педаґоґів. На дальших засїданях анкети ухвалено зміну дотеперішного редактора і ухвалено просити наших письменників о статї з области шкільництва. Напрямом „Учителя“ буде від тепер кермувати окремий редакційний комітет.

— **До громад стрийского повіта** видала тамошна філїя „Просьвіти“ таку відозву: Філїя „Просьвіти“ в Стрию, хотячи дати почин до розвитку домашного промислу на стрийскім Підгірю, а рівночасно хотячи дати можність фахового образованя і тим самим можність заробкованя охочим до того людям, наміряє віддати своїми заходами і своїми фондами на разї 5 селяньских хлопців з стрийского повіта до фахових ткацких шкіл в цїли вивченя ткацтва і сим розписує конкурс. Старати ся о ті безплатні місця науки можуть селяньскі дїти, стрийского повіта, віку около лїт 14, уміючі читати і писати, зовсїм здорові, котрих родичі а взглядно опікуни на то згодять ся. Зголошувати ся належить найдальше до 15 січня 1904 р. на руки голови філїї адвоката д-ра Олесницкого в Стрию. Кандидати прийняті мають постарати ся о біле, одіж і постіль, все проче бере на себе видїл філїї. — Від видїлу філїї „Просьвіти“ в Стрию.

— **Пригода на зелїзници.** Минувшого тижня переїхав поїзд на стациї в Дублянах, самбірского повіта, 71-лїтного господаря з Дублян, Яця Голяка і відорвав єму лїву ногу, поломив праву ногу і праву руку та сильно покалїчив на цїлім тїлї. Нещастного відвезено майже в безнадїйнім станї до шпиталю в Дрогобичи, де боре ся зі смертию.

— **Борба двох частий сьвіта.** Американцї засилали цїлу Европу своєю обувию. В 1880 р. вислали американьскі фабрики до Европи лише 377 пар обуви, а 1902 р. вислала аж 4,197.000 пар чобіт і черевиків. Хто в борбі між американьскими капіталїстами-фабрикантами а нашими рукодїльниками-шевцями побідить — мабуть не тяжко вгадати.

— **Арештоване професора.** З Берлина доносять: Сильне враженє викликало тут арештоване професора суспільної економії на політехнїцї Маврикія Маєра, що був рівночасно редактором економічного видїлу одної з більших берлиньских часописий. Тяжить на нїм поверх сто обманьств

водним склом, вливають у форму, а коли стверднїє, накладають на вісь. До шлїфованя менше цїнних каменїв уживають кружел з твердого піскового каменя. Кружела бувають звичайно так уставлені, що вісь стоїть до гори, а плита кружела обертає ся по землї. До шлїфованя диямантів суть кружела уміщені на відповіднім до того столї, а робітник стоїть при нїм, мастить кружело оливою і диямантовим порошком та притискає до него камінь. Щоби камінь можна добре притискати до кружела, служить до того окремий прилад, котрий так виглядає як би мала, порожна в середині півкуля з мїди з ручкою; в ту кулю влютовує ся камінчик, а ручку уміщує ся ще на окремім приладї з кутоміром, котрий служить до того, щоби камінчик за кождий раз, коли вже одна фацета зроблена, так нахилити, щоби на нїм зробила ся така сама фацета.

Найзвичайнїйші форми вишлїфованих диямантів то брилянт і розета. Подумайте собі камінчик вишлїфований так, що він виглядає як би дві пірамідки зложені до купи; одна сторчить тодї до гори а друга в долину. Канти такого камінчика посередині довкола звуть ся рундистою або оправою. Коли зішлїфувати горішну пірамідку до половини єї висоти, то на нїй зробить ся чотирокутна площа, котра називає ся „табличкою“, а цїла тота часть камінчика аж по рундисту зве ся „павільоном“. Коли камінчик оправлений н. пр. в перстінь, то павільон вистає з него до гори, а зубцї в перстени держать єго за рундисту. Долїшна часть камінчика зве ся „кілясою“ (culasse), а кінчик долїшної пірамідки зішлїфовує ся також трошки (менше як в горішній); площа, яка при тім зробить ся на кілясї, зве ся „калетою“. Коли же тепер на павільонї і на кілясї поробити фацети, трикутні стїнки, то так вишлїфований диямант зве ся брилянтом. Таких стїнок або фацет може бути в брилянтї 16, 56 або й більше. Не всї фацети в брилянтї мусять бути трикутники, але кождий має павільон і кілясу. Робленє брилянтів настало під впливом француского кардинала Мазерена, котрий казав перешлїфувати всї дияманти, котрі мали більше лиш природну форму; він піддав гадку як робити брилянти.

Друга форма шлїфованих диямантів то розета. Подумайте собі камінчик, котрий з одного боку має широку рівну площу, так що єго можна би нею покласти на стіл. Від єго вершка розходять ся навколо трикутні стїнки а від них іде знов боком довкола ще другий ряд стїнок аж до краю площі під сподом до рундисти. Тоті фацети, що на вершку сходять ся в кінчик, звуть ся короною. Так вишлїфований диямант зве ся розетою. Розети роблять по найбільшій части з тих кусенів, що відпадають при робленю більших брилянтів.

А тепер придивім ся роботі шлїфованя инших дорогоцїнних каменїв, як она відбуває ся в шлїфарнях в долині Ідари в князівстві Біркенфельд, що належить до великого князівства Ольденбурґского.

Дорога з міста Оберштайн горі річкою Ідарою представляє на всї боки прекрасний вид: лїси, скали, потоки з шумлячими на них колесами млиньскими тягнуть ся цїлими годинами далеко, представляючи щораз то инший краєвид. Тут нїгде не видко того каміня, що зробило ся колись з того намулу, котрий нанесло море; тут лиш таке камінє, що розтоплене видобуло ся з глубини землї, а в котрім з розтопленої маси поробили ся гранчасті кришталї. Коли вдарити по скалї, щоби она аж відлупила ся, то на єї відламках заблиснуть до сонця перший раз краски, які тут віками спочивали. На дорозї лежать порозкидані в яскравих красках кусні руди зелїза, олова і мїди, перемішані з аметистами, топазами, ахатами і хальцедонами, між котрими знайшов би ся неодин кусник, котрий менше вибагливому збирачеви зробив би велику радість.

Природа сама показала жителям долини над Ідарою, до чого їм брати ся і они длятого сотками лїт займали ся виключно лиш обробленєм дорогих каменїв та й до нинї розсилають свої вироби по цїлім сьвітї. Давнїйше они лиш шлїфовали тоті камені а до оправи і вирізуваня посилали до Парижа; тепер самі то роблять і виходять на тім лїпше.

Зараз поза містом Оберштайн починає ся цїлий ряд шлїфарень, котрих 67 стоїть на просторі яких 10 кільометрів горі Ідарою. Суть по найбільшій части малі на один поверх будинки з великими вікнами в стїнах. В середині крутить ся чотири до шість точил з такою скоростию, що они обернуть ся 180 до 200 разів на мінуту; їх порушає млиньске колесо, котре зариває вода з під споду. Точила мають в промірі $1^1/_2$ до $1^3/_4$ метра і грубі може на 40 центиметрів. Они мусять бути з дуже одностайного піскового каменя без ніякої скази, бо як би в котрім була хоч би й найменша риса, то камінь внаслїдок дуже скорого обороту розскочив би ся на кусні. Звичайно, кажуть, летить один кусень зі свистом простісенько в гору і аж дах пробиває, другий вилїтає вікном, а третий спадає зі страшенною силою в долину і щастє, коли при тім обійде ся без смерти або якого калїцтва. В каменях тих поробленї як би в рамах від образів всїлякі рівцї і они вистають лиш до половини з під помосту.

Коли би хтось гадав, що в такій шлїфарни великий рух і гамір, то дуже би помиляв ся. Розуміє ся, що чути шум і гук від води та валків і ременів, але коли так мимоходом заглянути крізь велике вікно до середини, то не видко, щоби там хтось ходив або рушав ся. Задля дуже великої скорости здає ся, як би точила стояли спокійно, а перед кождим точилом лежить двох людий витягнених на земли мов би неживі. Аж коли лїпше придивити ся, видко, що они лежать на видовбаних колодах і маленьким патичком притискають до точила той камінь, що єго шлїфують. З нечуваною зручностию уміють они за помочию тих простих знарядів навіть найменші камінцї, н. пр. опалї величини як головка від шпильки, обробити дуже делїкатно і з математичною точностию, вишлїфувати як найправильнїйші фацети.

Розуміє ся, що тота робота для здоровля дуже шкідлива, бо робітник мусить заедно ле-

і спроневірень, а понадто обжаловують его о кривоприсягу і поміч в торговли живим товаром. Арештовано також жінку професора, звістну в Берлинї давнїйшими часами шансонїстку, що була також вмішана в кілька недавних дуже голосних процесів.

— З Труда. До робітнї кравецкої, а іменно в відділї конфекциї дамскої приймемо кількох учеників під такими услівями: В першім роцї жадає ся уплати місячної по 24 корон на харч і мешканє, або харч і мешканє в натурі; в другім роцї платить товариство на удержанє ученика по 20 корон, в третім по 30 корон, а в четвертім роцї по 35 корон, а пильнїйшим і спосібнїйшим по 40 корон місячно. Випис на челядника послїдує по чотирох роках науки. Від петента жадає ся укінченя чотирокласової народної школи, а укінчивші школу промислову мають при принятю першеньство. До поданя треба долучити метрику і сьвідоцтво шкільне з послїдного півроку шкільного. — Спосібні челядники кравецкі знайдуть в нашім товаристві занятє. Близші услівя в канцеляриї товариства, Ринок 39, І. поверх. — *Дирекция.*

— Вином гасить ся звичайно той огонь, що „палить“ чоловіка, а ось лучила ся в італїяньскій громадї Корнїлїо така подія, що вином гасили таки звичайний пожар. Запалила ся там сільска крамниця, прибігли пожарники, взяли з собою і невеличку сикавку громадску і стали гасити. Та води було так мало, що не було чим ратувати. Була небезпечність, що цїле село, густо забудоване, пійде з димом. Тепер рішили ся найбогатші ґазди того села убогого на воду та богатого на вино на те, що жертвували кілька бочок вина до сикавки. І ось небавом тим вином огонь загашено.

— Лїтер вина за 12 сотиків В продукциї вина в Долїшній Австриї настала сего року криза, так що вино зі збору 1902 р. трохи квасне, а впрочім не зле продають виноградники по 12 К за гектолїтер, або по 12 с. за лїтер, але мимо того нема купцїв на се вино. Староство в Кремсї, на просьбу продуцентів вина, видало оголошенє, в якім взиває населенє, аби куповало вино прямо у виноградників по 12 до 24 К за гектолїтер. Певна річ, що продуценти вина не зроблять інтересу при такій низькій цїнї вина. Найлїпше на тім вийдуть віденьскі винарі, бо закуплять вино за 12 сот. за лїтер, а по роцї два будуть его продавати по цїнї 10 або 20 разів більшій.

ТЕЛЕГРАМИ.

Штутґарт 28 грудня. Помер тут на хоробу нирок бувший австрийский мінїстер і професор суспільної економії Фридрих Шеффле в 72-ім роцї житя.

Рим 28 грудня. Бувший президент мінїстрів Цанарделлї помер на рака в жолудку. Похорон відбуде ся коштом держави.

Константинополь 28 грудня. Амбасадори австро-угорский і росийский поробили Портї представленя в справі іменованя італїяньского ґенерала комендантом жандармериї в Македонії.

Петербург 28 грудня. „Нов. Время“ протестує против іменованя Анґлїйця комендантом македоньскої жандармериї. Симпатия Анґлії для Македонії має на цїли, щоби ослабити значінє Росиї на балканьскім півострові. Анґлїйский горожанин — каже згадана ґазета — не може стати командантом, бо ему брак безсторонности.

жати грудьми і цїлим тїлом. Всї шлюфарі виглядають з лиця дуже блїді, але хоч їм правительство недавно хотїло дати поміч і поробити такі прилади, щоби они могли сидячи працювати, то они все таки тому спротивили ся, бо кажуть, що в инший спосіб не можна камінь добре притискати а сталеві кружела, яких уживає ся при шлюфованю диямантів, кажуть, для них за дорогі і за малі.

Шлюфарі привикли до гостий і охотно показують свою роботу і цїле уряджене, тим більше, коли їм обіцяти напивок. За малу хвильку вишлюфують якийсь камінчик до перстеня або до шпильки, котрий відтак ще й виполїрують на деревлянім валку, котрий також вода обертає. Аметисти полїрують на колесї з оловяним обручем; деревляний валок, кажуть, занадто загладжує острі канти. Але для многих буде то може несподіванка, що темно чорна, блискуча краска онїксу, яку можна побачити на каменях, сиґнетах і т. п. і делїкатно рожева краска ахатових нараменників, брош, перстенїв і т. д., то не природна, лиш штучно надана. Природна краска єсть сїра. Щоби камінь на чорно закрасити, кладуть его на довший час в мід, аж він зовсім цукром перейде а відтак его випалюють. На червоно красять розпуском зелїза а відтак випалюють. Так само можна ахати закрасити на зелено і синьо. Як звістно, ахат має білі сїрі смуги; білі не дадуть ся закрасити, бо они так густі, що не втягають в себе краски і остають ся білими; за то сїрі дають ся дуже добре закрасити на чорно, а камені з них, на котрих буває вирізана н. пр. якась чорна голова на білім днї, виглядають дуже красно і мають велику вартість.

В самих шлюфарнях не можна побачити красних виробів; хто їх хоче видїти, мусить іти до міста Ідар, де они виставлені в тамошнім промисловім будинку. Шлюфарі знад Ідари сполучили ся в одно велике товариство під проводом ради промислової і удержують в згаданім будинку постійну виставу сирого материялу і своїх виробів з него. Заглянути до того будинку дуже оплатить ся. Вже при входї до міста впадають в очи на право і лїво городцї, в котрих грядки, боки терас і стїни печер обложені ріжнобарвним камінєм, побіч осїнних цьвітів, далїй і астрів красують ся в сьвітлї сонця маляхіти, аметисти та ахати. Бракує ще лиш сьпіваючого дерева і танцюючої води, щоби було як в казцї.

Місто Ідар має около 4500 жителів. В самій серединї міста стоїть будинок промисловий а в нім виставлені на продаж тисячі всїляких предметів. При кождім подана цїна, яку установила рада промислова. Цїни загально дуже низькі а посередники в більших містах мусять заробляти величезні гроші. Тут можна побачити найпріжнїйші предмети до окраси і ужитя по цїнї від десять феників аж до кришталевої чаші високої на 25 центиметрів, котрої сама робота коштувала 1350 марок (1620 корон). Особливо звертають на себе увагу камаї, з котрих н. пр. одна величини таляра, представляюча ідеально красну голову женщини, бездоганної артистичної роботи, коштує 300 марок (360 корон). Попід стїнами на земли лежать купками не оброблені ще аметисти і топази або вже вишлюфовані ахати, непіси, лазурові камені, малзхіти, гелїотропи і т. п.

Як коло Оберштан роботу шлюфарів так в Ідарі можна побачити роботу ґраверів і тих, що вертять лиш дїрки в дорогих каменях. Ґравери уживають до роботи всїляких дуже острих сталевих рильцїв та колісець, котрі намащують диямантовим порошком, а до роботи уживають також рід токарнї порушаної ногою. Тоті, що вертять лиш дїрки всїляких розмірів, мають до того сталеві штифтики, в котрі на кінци вкладають скалку чорного диямента і крутять ним в той спосіб, що обвивають его струною натягненою на деревляний каблучок, котрим то в один то в другий бік борзо потягають.

(Дальше буде).

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 жовтня 1903 після середно-европ. часу.

Зі Львова

посп.	особ.	
відходить		**День**
	6·22	До Станиславова, Підвисокого, Потутор
	6·45	„ Лавочного, Мункача, Борислава
	6·30	„ Підволочиск, Одеси, Бродів, Гусятина
	6·43	„ Підволочиск з Підзамча
8·25		„ Кракова, Любачева, Орлова, Відня
	8·35	„ „ Відня, Хирова, Стружа
	9·05	„ Лавочного. Калуша, Борислава
	9·15	„ Янова
	9·25	„ Самбора, Хирова
	9·40	„ Белзця, Сокаля, Любачева
	10·35	„ Черновець, Делятина, Потутор
	10·40	„ Тернополя, Потутор
1·50		„ Підволочиск з гол. двірця
2·04		„ „ з Підзамча, Гусятина
2·40		„ Іцкан, Гусятина, Керешмезе, Калуша
2·50		„ Кракова, Відня, Хабівки
	3·05	„ Стрия, Сколього лиш від $^1/_5$ до $^{30}/_9$
	3·25	„ Ряшева, Любачева
	3·40	„ Самбора, Хирова
		Ніч
12·45	4·10	До Кракова, Відня, Берлина
2·51		„ Іцкан, Букарешту, Чорткова
	6·05	„ Станиславова, Жидачева
	6·15	„ Кракова, Відня, Берна, Хирова
	6 40	„ Лавочного, Мункача, Хирова, Калуша
	7·05	„ Сокаля, Рави рускої
	9·20	„ Підволочиск з Підзамча, Бродів
	10 42	„ Іцкан, Чорткова, Заліщик, Делятина
	10 55	„ Кракова, Відня, Івонича
	11·—	„ Підволочиск, Бродів з гол. двірця
	11·24	„ „ з Підз., Грималова, Заліщик
	11·05	„ Стрия
	11·11	„ Жовкви (лиш що неділї)

До Львова

посп.	особ.	
приходить		**День**
	6·10	З Кракова
	6·20	„ Черновець, Іцкан, Станиславова
	7·35	„ Самбора, Хирова
	7·40	„ Янова на гол. дворець
	7·45	„ Лавочного, Борислава, Калуша
	7·35	„ Підволочиск на Підзамче
	7·55	„ „ „ гол. дворець
	8·55	„ Кракова, Відня, Орлова
	9·55	„ Стрия
	10·55	„ Ярослава, Любачева
	11·15	„ Станиславова, Потутор
	1·25	„ Янова на гол. дворець
1·30		„ Кракова, Відня
1·40		„ Іцкан, Станиславова, Чорткова, Заліщик
2·15		„ Підволочиск на Підзамче, Гусятина
	4·35	„ Стрия, Самбора, Борислава
2·30		„ Підволочиск на гол. дворець, Гусятина
	5·06	„ „ „ Підзамче
	5·30	„ „ „ гол. дворець
	5·55	„ Сокаля, Белзця, Любачева
	5·50	„ Кракова
	5·40	„ Черновець, Жидачева
		Ніч
	10·—	З Самбора, Сянока
12·20		„ Черновець, Заліщик, Делятина
2·31		„ Кракова, Відня, Орлова
	3·09	„ Тернополя, Грималова на Підзамче
	3·30	„ Тернополя, Грималова на гол. дворець
	6·20	„ Іцкан, Підвисокого, Ковови
8·40		„ Кракова, Відня, Любачева, Сянока
	9·50	„ Кракова, Відня, Пешту. Сянока
	9·20	„ Іцкан, Чорткова, Гусятина
	10·02	„ Підволочиск, Бродів, Копичинець на Підз.
	10·40	„ Лавочного, Калуша Борислава

ЗАМІТКА. Пора нічна від **6** г. вечером до **5** г. **59** м. рано. Час середно-европейский від львівского о 36 мін. В містї видають білети їзди: Аґенция Ст. Соколовского в пасажи Гавсмана ч. 9 від 7 рано до 8 вечером, а білети звичайні і всякі инші, тарифи, ілюстровані провідники, розклади їзди і т. п. бюро інформацийне ц. к. зелїзниць державних (ул. Красїцких ч. 5 в подвірю, сходи II. двері ч. 52, в годинах урядових (від 8—3 а в сьвята від 9—12).

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

ОГОЛОШЕНЯ.

МІД знаменитий, десеровий, курацийний, з власної пасіки 5 клґр. **лиш 6 корон** franco. Вода медова найлїпше средство на лице. Даром брошурку д-ра Цесельского о медї варто перечитати, жадайте! **КОРІНЕВИЧ**, ем. уч. **Іванчани.**

Аптика в Королївцї

поручає

В. АЛЄРГАНДА
АЛЬПЕЙСКІ ГРУДНІ ЗІЛЯ.

Зїля ті, витворювані з найцїльнїйших ростин альпейских, перевисшають всї до тепер уживані зїля, грудні сиропи і тим подібні препарати своїми успіхами. Наслїдком того они просто неоцїнені при катаральних болїзнях легких і проводів віддихових, при кашлю, хрипцї і всїх других подібних недугах. Спосіб ужитя: Горсть зїль тих запарює ся в шклянцї кипячої води і той відвар пє ся в лїтнім станї рано і вечером.

Цїна 50 сот.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою у Львові

ПОЗИЧКИ удїляє своїм членам на $5\frac{1}{2}\%$ і 1% додатку на кошти адмінїстрациї, за предложенєм документів виказуючих достаточну гіпотеку.

СПЛАТУ позичок розкладає догідно на рати до 10 лїт. Сума позичок інтабульованих і за порукою 1,239.243 К.

ЧЛЕНОМ може бути тілько обезпечений тревало в „Днїстрі“ від огню.

УДІЛ членьский виносить 50 К, вписове 2 К. Число членів 2.391 з 2.501 удїлами на 125.050 К.

ВКЛАДКИ щадничі приймає „ДНІСТЕР“ і опроцентовує на 4%. Сума вкладок на 1.256 книжочках 1,103.333 К.

ЧИСТИЙ ЗИСК роздїляє ся частию на дивіденду для членів, частию на публичні добродїйні цїли: на церкви, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті цїли роздано дотепер з товариства кредитового 10.840 К.

ІНФОРМАЦИЇ в справах позичок удїляє Дирекция і аґенти.

Аґенция дневників Ст. Соколовского Львів, Пасаж Гавсмана ч. 9, — принимає пренумерату і оголошеня до всїх дневників краєвих і заграничних. В тїй аґенциї находить ся також головний склад і експедиция „Варшавского Тиждневника ілюстрованого“. До „Народної Часописи“ і „Ґазети Львівскої“ може принимати оголошеня виключно лиш та аґенция.

Дуже величавий
образ комнатний
представляючий

„ПРИЧАСТЄ“

мальований артистом Єзерским
в природних красках.
Величина образа 55×65 цтм.
Цїна образа **6 корон** разом
з почтовою пересилкою.
Набути можна у
Антона Хойнацкого
Львів, ул. Руска ч. 3.

Головна аґенция дневників

СТ. СОКОЛОВСКОГО

у Львові, пасаж Гавсмана ч. 9,

принимає пренумерату і оголошеня до всїх дневників краєвих і заграничних.

До „Народної Часописи“ і „Ґазети Львівскої“ може принимати оголошеня виключно лиш ся аґенция.

З друкарнї В. Лозиньского — під зарядом И. Недопада. (Телефона число 527).